VERSHAZA. Himnusz, Szózat, Nemzeti dal – emblematikussá lett verseink

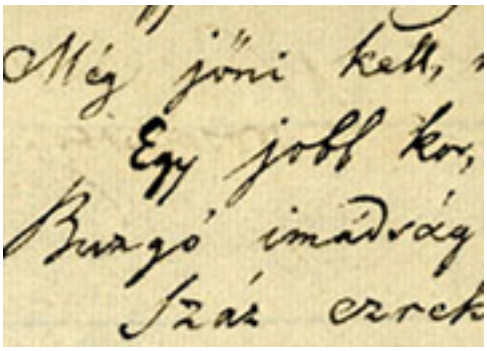

A költemények túlmutatnak önmagukon; számos jelentéssel bővültek másfél-két évszázados történetük során. Közösségi emlékezetünk és nemzeti identitásunk meghatározó műveivé, nemzeti emlékezethelyeinkké váltak.

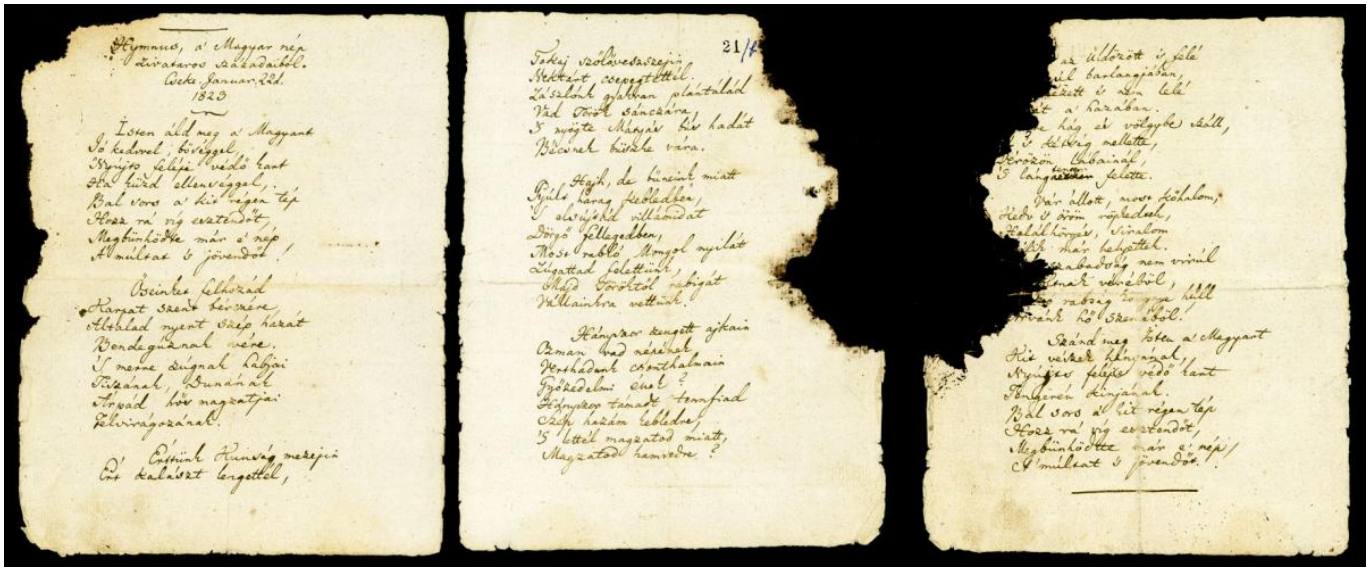

Himnusz, a' Magyar nép
Szivainnak szabadabbik
Czeke Januar 22d.
1823

Isten áld meg a' Magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújtsd feléje védő kart
Ha bús sors a' kit régen tép
Hozz rá még ezentúl
Megbánhatta már a' nép
A' multat és jövendőt!

Ősinkre tekinted
Karpat szent kebléről
Alkotád nyert első hazát
Bendegúznak népe.
S mennyi dicsnek lobjai
Tündökölnek Bunának
Árpád hős nagyatyjai
Fényes virágozának.

Ezután Hunyadi nemzői
Dicső kalandort tengettek,

21/f

Tokaj szőlővesszejét
Mátkát, ezeregyettőt
Lászlónk gyakran plántálad
Vad Dráva szélére
S mégis Mátyás kis kadét
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de hányunk miatt
Gyúlt harag feloldatott
S alávetkőzött villámodat
Dörgő fellegedben,
Mosolyodból Mongol nyilat
Ligyattad felettünk,
Hadd Görögtől sebigát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Osman vad vészkürt
Werhednek czombalmain
Győzedelmi ének?
Hányszor tanácsodra tromfiad
Czélt hazám lobbodnak
S ittel magzatod miatt,
Magzatod hamvedre?

az áldozott ő fölé
ül barlangjában,
ett ő ön lelő
t a harában.
e láz ő volyba dall,
ő ő dörög mellette,
Borzon Babaiat,
S lángzatton jelette.

Vár állott, mosz fóhalom,
Hadd ő örm vipedtek,
Halálkiáltás, sivalom
Hol már helyettek.
abadság nem viriul
nak vérébül,
ég nábog borzra hull
mirk kő szemébül.

Add meg kötte a Magyart
Ki vérből tényanyal,
Nyújtsd fényes felyét védő kart
Borsoron kinjainak.
Bál sors ál kit régen tép
Hozz rá még ezentúl
Megbánhatta már a' nép
A' multat és jövendőt!

[1]

A *Himnusz, a Szózat és a Nemzeti dal* – a hazaszeretet három ikonikus költeménye, a hazafiság három verssé vált megtestesülése. A költemények túlmutatnak önmagukon; számos jelentéssel bővültek másfél-két évszázados történetük során. Közösségi emlékezetünk és nemzeti identitásunk meghatározó műveivé, nemzeti emlékezethelyeinkké váltak.

Az *emlékezethely* vagy *emlékezeti hely* kifejezés az utóbbi évtizedek kultúratudományában megkerülhetetlen fogalommá vált. Első ízben egy francia történész, Pierre Nora használta. Bár az elnevezésben a *hely* kifejezés szerepel, valójában minden olyan emlékeztető szimbólum emlékezethely lehet, amely egy adott közösség számára jelentéssel bír. Legyen az esemény, személy, tárgy, akár elvont fogalom. Egy régió, egy ünnep, egy történelmi helyszín, egy irodalmi alkotás vagy egy nemzeti jelkép. Az emlékezethelyek egy közösség számára idézik fel a múlt közös és közösen átélhető eseményeit, pillanatait. Segítséget, kapaszkodót nyújtanak, ha szükséges.

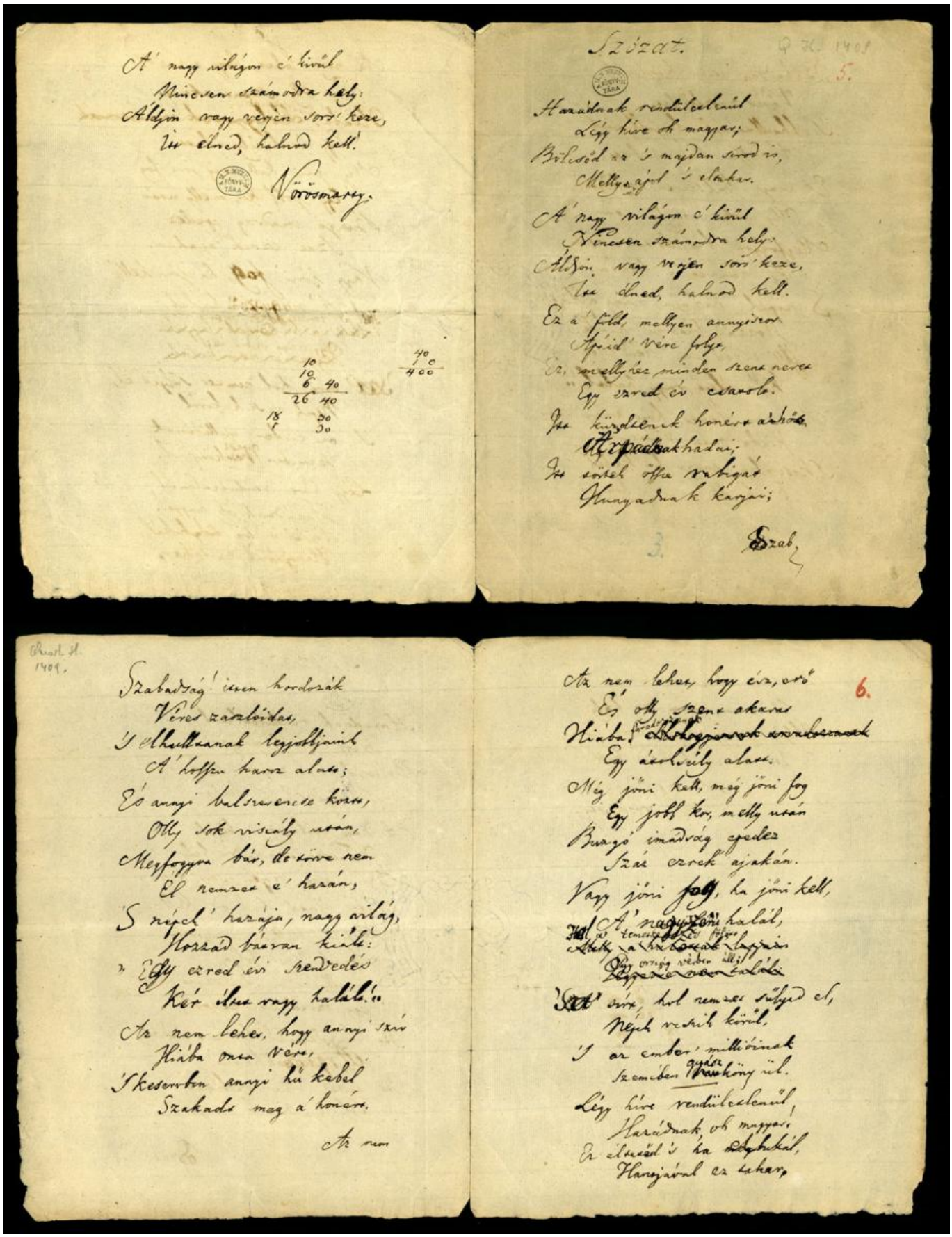

[2]A VERSHAZA kiállítás bemutatja a három mű nemzeti könyvtárban őrzött kéziratát és legfontosabb szövegkiadásait, továbbá a megzenésítéseket és a különböző fordításokat felemlítve végigköveti e versek emblematikussá válásának folyamatát. Kitér néhány jelentős történelmi pillanatra, amellyel a versek visszavonhatatlanul összeforrtak, és felidézi azokat a hatásokat, irodalmi utalásokat, amelyek az elmúlt idők klasszikusainak alkotásaiban éppúgy fellelhetők, mint a

mai, kortárs alkotók műveiben.

A megújult, elegáns kiállítótérben a költemények történetét bemutató érintőképernyők, valamint óriás kivetítőn követhető mozgó installáció is segíti az élményszerűséget és az elmélyülést. Tizenöt művésszel készült el Történeti Fénykép- és Videótárunkban a három költemény felvétele.

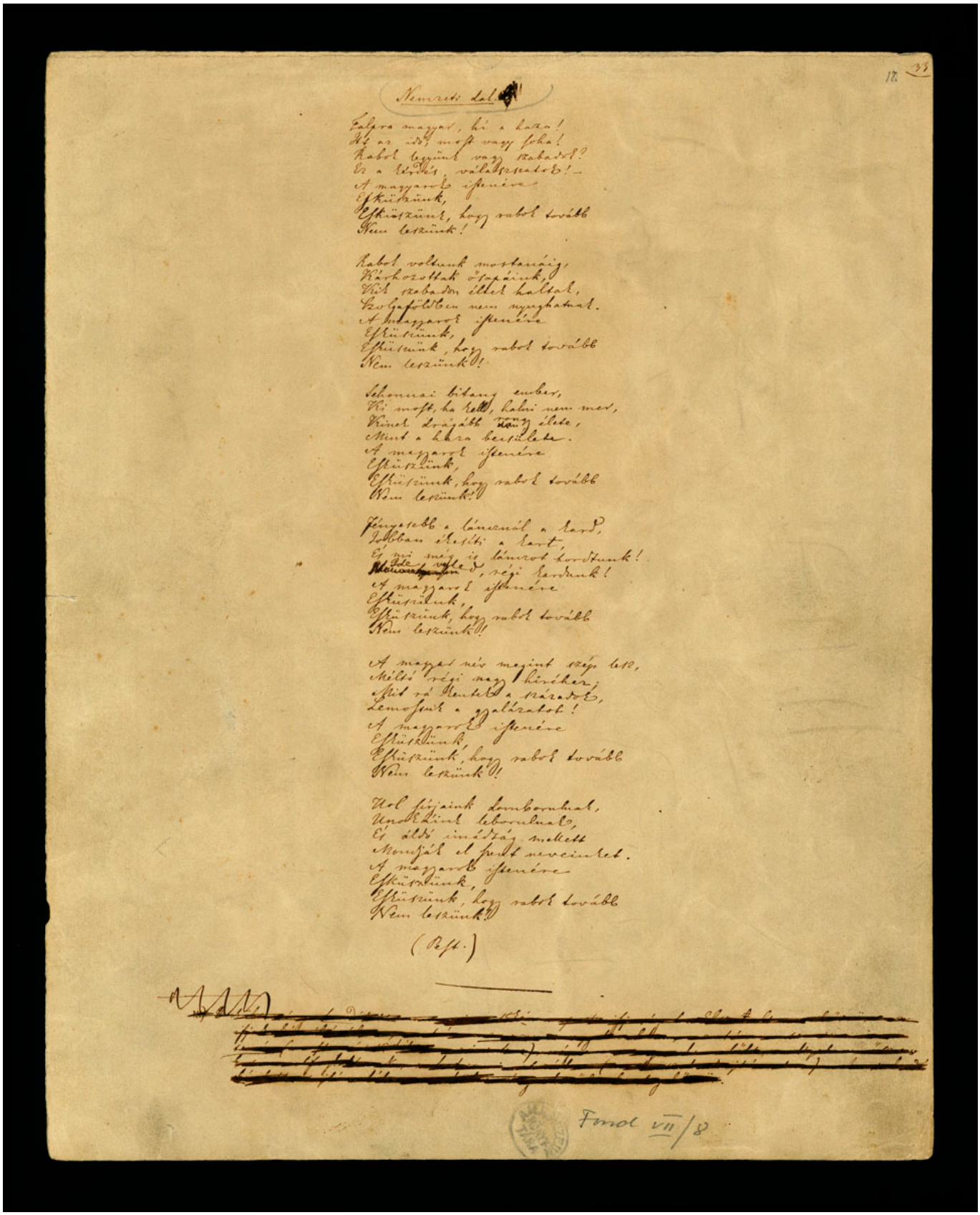

[3]

2022-ben a VERSHAZA kiállítást ideiglenesen kiegészítette az *Ereklyetér* mintegy előterében, a Petőfi Irodalmi Múzeum átalakítása kapcsán a nemzeti könyvtárba átmenetileg áthelyezett Landerer-Heckenast nyomdagép. A különleges sajtógép a Landerer-Heckenast Nyomdában működött, és 1848-ban a 12 ponttal együtt ezen a gépen is nyomtathatták a forradalmárok a *Nemzeti dal*t. A nyomdába a hagyomány szerint Petőfi elfelejtette elvinni a vers kéziratát, így emlékezetből írta le annak érdekében, hogy a nyomdászok az ólomkockákba vésett betűkből összeállítsák. A nyomtatott versből több ezret osztottak szét 1848. március 15-én.

A díszes berendezést, amely eredetileg a philadelphiai George Clynn találmánya volt, Landerer Londonból szerezte be. Az akkoriban Európában igen ritka Columbia nyomdagépet az amerikai címer állata, a fehérfejű rétisas díszítette, ezért „sasos sajtónak” is nevezték a gépet, amelyen a nyomtatandó üres lapot a gép homlokzatán lévő emeltyű segítségével préselték hozzá a festett ólomkockákhoz.
2022/05/02 - 16:55

Forrás webcím: https://oszk.hu/kiallitasok/vershaza-himnusz-szozat-nemzeti-dal-%E2%80%93-emblematikussa-lett-verseink

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/himnusz_egyben_nagy.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/szozat_egyben_nagy.jpg
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/hub1_fondvii_8_f17r_petofi_nemzeti_dal_nagy.jpg
[4] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[5] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon